

**Examenul de bacalaureat național 2024
Proba E. b)**

Limba și literatura maghiară maternă

Simulare

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL **(30 punct)**

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Petőfi Sándor: *Ez a világ amilyen nagy...*

*Ez a világ amilyen nagy,
Te, galambom, oly kicsiny vagy;
De ha téged birhatnálak,
A világért nem adnálak!*

*Te vagy a nap, én az éjjel,
Teljes teli sötétséggel;
Ha szívünk összeolvadna,
Rám be szép hajnal hasadna!*

*Ne nézz reám, süsd le szemed –
Elégeti a lelkemet!
De hisz úgysem szeretsz engem,
Égjen el hát árva lelkem!*

(Pest, 1844. június)

(Forrás: *Petőfi Sándor összes versei*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1976. 150)

a. Mi jellemző a vershelyzetre, versbeszédre?	5 pont
b. Milyen érzéseket, vágyakat szólaltat meg a költemény?	5 pont
c. Milyen stílusalakzat szervezi a mű világát?	5 pont
d. A dal mely műfaji sajátosságait ismeri fel a versben?	5 pont
Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás	10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Teleki Sámuel Gernyeszegen született 1739. november 17-én Teleki Sándor (1679–1754) gróf tordai főispán, guberniumi tanácsos és petki Nagy Zsuzsanna fiaként. Kilencévesen vesztette el édesanyját, apja halála miatt taníttatása tizenöt éves korában abbamaradt. Az utazó és politikus Teleki Sámuel Mária Teréziához folyamodott utazási engedélyért, hogy külföldi tanulmányokat folytasson. Hazatérve tartalmaz politikai pályát futott be. Külföldi utazásán főleg könyvek gyűjtését tűzte ki céljául, de Mária Terézia uralkodása idején már királyi kamarás, azután kükküllői főispán és erdélyi kormányzó tanácsos volt. II. József uralkodása alatt belső titkos tanácsos, 1784-től 1790-ig királyi biztos az akkor alkotott nagyváradi kerületben. Szabolcs, Békés, Arad, Csanád, Csongrád vármegyék főispáni helytartója, a hajdú kerületben főkapitányi helyettes, 1785-től 1787-ig Bihar vármegye főispánja, 1792-ben Máramaros vármegye főispánja lett, majd II. Lipót uralkodása alatt erdélyi főkancellár.

A marosvásárhelyi könyvtár Teleki Sámuel a könyvgyűjtés megkezdésében Jakob Christoph Beck teológia- és történelemprofesszor, a bázeli közkönyvtár őre látta el hasznos tanácsokkal. Az 1790-es évek elején Teleki a könyvtárát Bécsbe szállíttatta, innen hozatta Marosvásárhelyre. Abban a Wesselényi-házban raktározta a könyveket, amelyet felesége, iktári Bethlen Zsuzsanna örökölt nagynénjétől, báró Wesselényi Katától. A könyvtárat 1802-ben létesítette, a gyűjteménye a felvilágosodás hatása alatt formálódott. Teleki a nagy francia enciklopédia két kiadása mellett megvásárolta a legjobb szaklexikonokat, megszerezte az európai tudományos társaságok, akadémiák közlönyeit. A könyvek legnagyobb része latin, görög, német, francia és magyar nyelvű, de sok más európai és keleti nyelven írott mű is fellelhető a könyvtárban. Az alapító a kontinens huszonöt városából vásárolt, mintegy hat évtizedes rendszeres gyűjtőmunka során sikerült megszereznie az alapvető tudományos műveket, nemcsak kortárs kiadványokat, hanem a nyomtatás kezdetétől megjelent könyveket is. Teleki Sámuel finom, szép kiadású ritkaságokat, ún. bibliofil könyveket is vásárolt. Kézírtos gyűjteményének legértékesebb darabja – egy Corvina – sajnálatos módon elkerült az Egyesült Államokba a második világháborút megelőző években. Könyvtárának felbecsülhetetlen kincsei közé tartozik 52 ősnymtatvány, unikumok, ritka könyvek, első kiadások, díszkiadások. Régi híres nyomdászműhelyek mesterremekai közül válogatott, ez is emeli a gyűjtemény értékét, hírnevét. Különös műgonddal válogatta össze a görög és latin klasszikus szerzőknek a szöveghűség, a kommentár és a nyomdai kivitelezés szempontjából a legjobb kiadásait. Sok kiadványt híres festők és grafikusok illusztráltak, és jelentős azoknak a könyveknek a száma is, melyek az ókori világ művészetét, valamint az akkor már működő híres múzeumok gyűjteményeit mutatják be. Feleségének, iktári Bethlen Zsuzsannának kétezer kötetes magyar nyelvű gyűjteménye három generáció érdeklődése eredményeként jött létre, az egyetlen 18. századi erdélyi arisztokrata asszonykönyvtár, mely teljes egészében fennmaradt. A Teleki–Bolyai Könyvtár vagy közismert nevén Teleki Téka Marosvásárhely egyik legjelentősebb kulturális öröksége.

(az erdelyinaplo.ro cikke alapján)

1. Társítsa az évszámokat a hozzájuk tartozó eseményekkel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Évszám: Teleki Sámuel életének eseményei:

1. 1754	a. meghalt édesanyja
2. 1786	b. királyi biztos volt az akkor alkotott nagyváradi kerületben
3. 1802	c. Bihar vármegye főispánja volt
4. 1789	d. abbamaradt taníttatása
5. 1748	e. könyvtárat alapított Marosvásárhelyen

5 pont

2. Értelmezze a szöveg alapján a *bibliofil* kifejezést!

5 pont

3. Mi a szöveg kommunikációs funkciója? Indokolja válaszát!

5 pont

4. A szöveg információit felhasználva érveljen 10–15 mondatban a következő kijelentés mellett: *A Teleki Téka Marosvásárhely egyik legjelentősebb kulturális öröksége!*

10 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Az utazás toposza az irodalomban** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (pl. Kosztolányi Dezső: *Pacsirta*, Mikes Kelemen: *Törökországi levelek*, Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde* vagy más olvasott mű) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai **5 pont**
- b. Az utazás motívumának jelentésképző szerepe **5 pont**
- c. az utazás motívumának szerepe a hős(ök) sorsának alakulásában **5 pont**
- d. az utazó(k) jellemábrázolása **5 pont**

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.